

N:o 4.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 22 maj 1909.
— — — — Andra Kammaren — 22 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, omfattande anslagen till landförsvarsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden n:is 5 och 178 samt memorial n:is 74).

Till Konungen.

I afseende å regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel, innefattande anslagen till landförsvarsdepartementet, får Riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 4 Häft. (N:o 4).

Ordinarie anslag.

Generalstaben.

1:o) I den till Riksdagen den 14 januari innevarande år aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har, under åberopande af det propositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 i samma månad, Eders Kungl. Maj:t under fjärde hufvudtiteln i punkten 1 föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det vid ofvan angifna statsrådsprotokoll fogade förslag till stat för generalstaben samt af däri omförmälda villkor och bestämmelser för åtnjutande af de föreslagna aflöningsförmånerna för innehafvare af civil beställning med lön på stat vid generalstaben, minska detta anslag, nu 353,390 kronor, med 31,875 kronor till 321,515 kronor, samt att uppföra anslaget i riksstaten under titel: »*generalstabens fast anställda personal*».

Emot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag till stat för generalstaben har Riksdagen icke haft annat att erinra, än att Riksdagen funnit mindre lämpligt, att, såsom Eders Kungl. Maj:t föreslagit, en särskild aflöningsstyp skulle fastställas för krigsarkivarien; utan har Riksdagen ansett denna tjänsteman böra i aflöningshänseende likställas med andra gradens tjänstemän i arméförvaltningen enligt den år 1907 beslutade aflöningsstaten. Krigsarkivariens löneförmåner hafva sålunda af Riksdagen bestämts till 5,800 kronor, hvaraf 3,600 kronor skola utgöra egentlig lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 400 kronor ortstillägg, med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor. Härigenom har det anslag, hvarom nu är fråga, nedsatts med 200 kronor. Genom hvad Riksdagen i detta afseende beslutat har visserligen på grund af gällande föreskrifter i afseende å pensionering af arméns befäl och underbefäl med vederlikar pensionen för krigsarkivarien, hvars lön för närvarande utgår med 4,000 kronor och enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle ökas till 4,500 kronor, kommit att nedbringas icke blott under, hvad sistnämnda lönebelopp föranleder, utan äfven under den pension, hvartill nuvarande aflönning berättigar. Riksdagen har dock icke velat låta denna synpunkt vara afgörande vid löneförmånernas fastställande, utan håller fastmera före, att utväg framdeles må kunna beredas för pensionens bestämmande till lämpligt belopp, helst i likhet med det för ofvannämnda andra gradens tjänstemän bestämda.

Hvad beträffar den dagliga arbetstiden å tjänsterummet för generalstabens civila personal har departementschefen uttalat, att de af Eders Kungl. Maj:t i detta hänseende meddelade bestämmelser borde bringas till fullständig öfverensstämmelse med de föreskrifter, som i sådant afseende gälla för arméförvaltningens personal, dock med den afvikelse, som betingas däraf, att professors verksamhet under viss del af sommarmånaderna är förlagd till annan ort än Stockholm. Med den uppfattning i afseende å sistberörda föreskrifters innebörd, som af Riksdagen uttalats, torde dessa emellertid icke förhindra, att professors verksamhet, efter vederbörligt tillstånd, under viss del af året förläggas till annan ort än Stockholm. Riksdagen anser fördenskull, att motsvarande villkor i afseende å viss daglig arbetstid å tjänsterummet, som Riksdagen förbundet med de nya lönebestämmelserna för arméförvaltningens personal, nu böra stadgas med hänsyn till innehafvarne af civil beställning med lön på stat vid generalstaben.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, har Riksdagen, som funnit den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna uppdelningen af det nuvarande anslaget till generalstaben i två särskilda anslag lända till ordning och reda samt i sammanhang härmed velat uttala, att äfven öfriga å ifrågasvarande hufvudtitel föreslagna uppdelningar af anslag synas vara af förhållandena påkallade, dels godkänt följande aflöningsstat för generalstabens fast anställda personal att tillämpas från och med år 1910:

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
A. Militärstaten.			
Chefen för staben uppbär lön på generalitetsstaten.			
Öfveradjutanter.			
1 öfverste, lön	6,000	—	
dagaflöning å 6 kronor i 365 dagar	2,190	—	
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	9,720
1 d:o	—	—	9,720
1 öfverstelöjtnant, lön	4,500	—	
dagaflöning å 5 kronor i 365 dagar	1,825	—	
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	7,855
2 d:o	—	—	15,710
Transport	—	—	43,005

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
	—	43,005	—
Transport	—	—	—
1 major, lön	4,000	—	—
dagaflöning å 5 kronor i 365 dagar	1,825	—	—
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	—
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	—
	—	7,355	—
11 d:o	—	80,905	—
Stabsadjutanter.			
1 kapten af 1. klassen, lön	3,400	—	—
dagaflöning å 4 kronor i 365 dagar	1,460	—	—
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	—
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	—
	—	6,390	—
19 d:o	—	121,410	—
1 löjtnant af 1. klassen, lön	1,500	—	—
dagaflöning å 3 kronor i 365 dagar	1,095	—	—
lönetillägg för 2 tjänstehästar å 400 kronor	800	—	—
furageersättning å 1 krona om dagen för hvarje häst	730	—	—
	—	4,125	—
9 d:o	—	37,125	300,315
B. Civilstaten.			
1 professor, lön	5,900	—	—
tjänstgöringspenningar	1,200	—	—
Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.	—	—	—
	—	7,100	—
1 krigsarkivarie, lön	3,600	—	—
tjänstgöringspenningar	1,800	—	—
ortstillägg	400	—	—
Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.	—	—	—
	—	5,800	—
1 bibliotekarie, arfvode	—	1,500	—
1 aktuarie, d:o	—	1,500	—
1 förste vaktmästare, lön	900	—	—
tjänstgöringspenningar	450	—	—
ortstillägg	150	—	—
	—	1,500	—
1 vaktmästare, lön	700	—	—
tjänstgöringspenningar	350	—	—
ortstillägg	150	—	—
Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor.	—	—	—
	—	1,200	—
2 d:o	—	2,400	21,000
Summa kronor	—	—	321,315

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, hvarjämte å lönen afdragas 100 kronor årligen.

dels beslutat, att under ofvanstående aflöningsstat skall införas följande bestämmelse:

»Denna lönestat träder i kraft den 1 januari 1910 under förutsättning att Kungl. Maj:t dessförinnan meddelar föreskrift därom, att samtliga ordinarie civila tjänsteinnehafvare med lön på stat vid generalstaben skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst 6 timmar hvarje söckendag.»

dels godkänt följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i staten upptagna aflöningsförmånerna för innehafvare af civil beställning med lön på stat vid generalstaben, nämligen:

att innehafvare af ordinarie civil beställning vid generalstaben skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af generalstaben eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad eller aubefalld, samt i sådant hänseende, äfvensom därest vissa generalstaben tillhörande göromål öfverflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande af den tjänsteställning och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Eders Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till hvilket göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie civil beställning vid generalstaben icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie civil beställning vid generalstaben ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Eders Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår professorn, Eders Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, chefen för generalstaben, uppå därom gjord framställning, och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid generalstaben, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att tjänsteman är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning, där han, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, befinnes vara lämplig och behöflig;

att innehafvare af ordinarie civil beställning vid generalstaben, som af sjukdom hindras att förrätta sin tjänst, äger uppbära hela lönen,

jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta beställningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för beställningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller betjänt för tid, hvar under han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller betjänt varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af chefen för generalstaben pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej nämnda chef finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att, därest förhöjning af lön eller arvode efter viss tids fortsatt innehafvande af beställning är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras professorn eller krigsarkivarien till last åtnjuten tjänstledighet under högst sex veckor om året, och för andra förhöjningen, i det fall den kan ske, efter ytterligare fem år, på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förrän vid början af kalenderåret näst efter det, hvar under den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstaggande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut; samt

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i sådant afseende är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af beställning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt;

dels förklarar

ej mindre att enhvar, som med eller efter 1910 års ingång tillträder civil beställning vid generalstaben, skall vara pliktig att underkasta sig nu omförmälda villkor och bestämmelser;

än äfven att de förutvarande innehafvarna af dylika beställningar, hvilka icke före den 1 november 1909 anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner, äfvensom vid den rätt till pension, som dittills må hafva tillkommit dem; samt

dels och minskat anslaget till generalstaben från 353,390 kronor till 321,315 kronor eller således med 32,075 kronor och uppföra anslaget i riksstaten under titel: »*generalstabens fast anställda personal.*»

Generalstabens öfningar, expenser m. m.

2:o) I anledning af Eders Kungl. Maj:ts under punkt 2 af fjärde hufvudtiteln gjorda framställning har Riksdagen i riksstaten uppfört ett nytt ordinarie anslag å 78,175 kronor, benämndt: »*generalstabens öfningar, expenser m. m., reservationsanslag.*»

Kommandantsstaten.

3:o) Under punkt 3 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med fastställande af det vid åberopade statsrådsprotokollet fogade förslag till ny stat för kommandantsstaten, öka detta anslag, nu 27,245 kronor, med, i jämnadt krontal, 3,083 kronor till 30,328 kronor.

Emot förevarande framställning har Riksdagen icke funnit anledning till erinran. Genom sammanslagning af auditorstjänsterna vid de till Boden förlagda truppförbanden kommer visserligen icke någon besparing att vinnas, men torde förhållandena på platsen utgöra en tillräcklig förklaring till att någon reducering i detta fall icke kunnat åstadkommas.

Riksdagen har sålunda med fastställande af ny stat för kommandantsstaten (bil. 3 till statsrådsprotokollet) ökat anslaget till kommandantsstaten, nu 27,245 kronor, med, i jämnadt krontal, 3,083 kronor till 30,328 kronor.

Aflöning och rekrytering m. m.

4:o) Uti punkt 4 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af de vid åberopade statsrådsprotokollet fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjänte vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår, höja anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 66,768 kronor till 18,021,168 kronor.

Riksdagen har, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till nya stater för truppförband af infanteriet, kavalleriet, artilleriet och trängen samt för fast anställda officerare och underofficerare med vederlikar samt betjänte vid fortifikationen och för den fast anställda manskapsstyrkan vid Bodens ingenjörkår (bil. 5—53 vid nämnda protokoll), minskat anslaget till aflöning och rekrytering m. m., nu 17,954,400 kronor, med 33,232 kronor till 17,921,168 kronor.

Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden.

5:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 5 af fjärde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att i riksstaten uppföra ett nytt ordinarie anslag å 125,800 kronor under titel: »hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, reservationsanslag».

Enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas hafva för år 1910 liksom för år 1909 kostnaderna för hyra, eldning och belysning samt städning vid militärbefälhafvarens på Gottland expedition och expeditionerna vid 17 infanteriregementen, hvilkas nya kaserner antagas först senare blifva färdiga till inflyttning, beräknas till 17,800 kronor. Lägges härtill det belopp, som af arméförvaltningens civila departement ansetts erforderligt till bestridande af kostnaderna för skrifmaterialier, blanketter m. m. eller 108,000 kronor, erhålles en summa af 125,800 kronor, hvilken ansetts böra utbrytas från sistnämnda anslag och uppföras i riksstaten såsom ett särskildt anslag af reservationsanslags natur.

Riksdagen, som ej haft något att erinra emot hvad Eders Kungl. Maj:t i denna punkt föreslagit, har i riksstaten uppfört ett nytt ordi-

narie anslag å 125,800 kronor under titel: »hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, reservationsanslag».

Intendenturkåren.

6:o) Uti punkt 6 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för intendenturkåren öka detta anslag, nu 663,442 kronor, med 10,050 kronor till 673,492 kronor.

På grund af hvad i ärendet förekommit har Riksdagen med godkännande af det vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till stat för intendenturkåren (bil. n:o 56 vid nämnda protokoll), ökat detta anslag, nu 663,442 kronor, med 10,050 kronor till 673,492 kronor.

Landstormen.

7:o) Med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t uti punkt 7 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen höjt anslaget till *landstormen*, nu 145,215 kronor, med 37,210 kronor till 182,425 kronor.

Remontering och skoning m. m.

8:o) Med anledning af hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 8 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen minskat anslaget till remontering och skoning m. m., nu 1,229,616 kronor, med 97,137 kronor till 1,132,479 kronor samt upptagit detsamma i riksstaten under titel: »*remontering m. m.*»

Lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis.

9:o) Med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 9 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen minskat anslaget till lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, nu 781,290 kronor, med 136,434 kronor till 644,856 kronor samt i riksstaten uppfört detsamma under titel: »*lega af hästar för artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis, reservationsanslag*».

Artilleriskjutskolor.

10:o) Då Riksdagen icke haft något att erinra emot hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 10 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen med godkännande af de i omförmälda statsrådsprotokoll angifna grunder för organisationen af artilleriskjutskolorna, i riksstaten för år 1910 uppfört anslaget till *artilleriskjutskolor* med ett till 27,000 kronor jämkadt belopp.

Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg.

11:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 11 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att, med godkännande af förenämnda statsrådsprotokoll bifogadt förslag till stat för garnisonssjukhuset i Stockholm, i riksstaten för år 1910 uppföra detta anslag med oförändradt belopp eller 88,200 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har Riksdagen, med godkännande af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 bifogadt förslag till stat för garnisonssjukhuset i Stockholm (bil. n:o 60 vid nämnda protokoll), i riksstaten för år 1910 uppfört anslaget till *garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg* med oförändradt belopp eller 88,200 kronor.

Arméns fält- och fälttjänstöfningar.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 12 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att öka anslaget till arméns fält- och fälttjänstöfningar, nu 460,000 kronor, med 40,000 kronor till 500,000 kronor.

Af den lämnade redogörelsen framgår, att vid 1907 års slut å ifrågavarande anslag skulle funnits en reservation om 201,526 kronor 27 öre. Enligt hvad Riksdagen inhämtat voro emellertid de vid årskiftet ännu oguldna kostnaderna för 1907 års fälttjänstöfningar högst betydliga, så att i själfva verket något större öferskott icke förefanns till 1908. Det har vidare upplysts, att fälttjänstöfningarna för att blifva tillräckligt instruktiva måste skilda år anordnas under helt olika förhållanden och i olika trakter af landet. Det lär därför vara nödvän-

digt att under ett eller annat år söka vinna någon besparing å anslaget för att ett senare år kunna anordna öfningar efter en plan, som måhända erfordrar större kostnad. Den besparing, som förefanns å ifrågavarande anslag vid 1908 års slut, torde jämte de medel, som för ändamålet anvisats för år 1909, helt och hållet behöfva tagas i anspråk innevarande år, under hvilket omfattande fälttjänstöfningar lära komma att anställas i Norrland.

På grund häraf och med hänsyn till hvad departementschefen till statsrådsprotokollet anfört har Riksdagen ansett, att en höjning bör ske uti detta för arméns utbildning och krigsduglighet synnerligen viktiga anslag; och har Riksdagen beslutat öka anslaget till *arméns fält- och fälttjänstöfningar*, nu 460,000 kronor, med 40,000 kronor till 500,000 kronor.

De värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.

13:o) Uti punkt 13 af fjärde hufvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att öka förslagsanslaget till de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m., nu 2,519,637 kronor, med 67,508 kronor till 2,587,145 kronor.

Riksdagen, som ej haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts under förenämnda punkt gjorda framställning, har ökat anslaget till *de värnpliktigas aflöning, inskrifning och redovisning m. m.*, nu 2,519,637 kronor, med 67,508 kronor till 2,587,145 kronor.

Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel.

14:o) Uti punkt 14 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att, med godkännande af de vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stater för ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk, i riksstaten för år 1910 uppföra ifrågavarande anslag med oförändradt belopp eller 2,708,850 kronor.

Under erinran att Riksdagen icke haft tillfälle att yttra sig i fråga om de i statsrådsprotokollet omnämnda, af Eders Kungl. Maj:t förut beslutade arfvodesförhöjningarna för vissa befattningsinnehafvare vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk, får Riksdagen anmäla, att beträffande de nu ifrågasatta arfvodesförhöjningarna, hvilka icke föran-

ledt någon ökning af anslaget i dess helhet, Riksdagen icke velat motsätta sig hvad Eders Kungl. Maj:t föreslagit; och har Riksdagen alltså beslutat att med godkännande af de vid statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 12 januari 1909 fogade förslag till stater för ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk (bil. n:is 63 och 64 vid nämnda protokoll) i riksstaten för år 1910 uppföra anslaget till *arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel* med oförändradt belopp eller 2,708,850 kronor.

Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 15 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att höja anslaget till arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu 920,000 kronor, med 80,000 kronor till 1,000,000 kronor.

Anslaget är fördeladt på följande titlar:

Tit. I.	Landtförsvarets under arméförvaltningens fortifikationsdepartements vård och uppsikt ställda fastigheter	kronor	867,000: —
Tit. II.	Kommandantskapsutgifter	»	40,000: —
Tit. III.	Fortifikationens öfningar	»	52,000: —
Tit. IV.	Fortifikationens materiel	»	41,000: —
			<hr/>
Summa kronor			1,000,000: —

Den under Tit. II upptagna förhöjningen af den vid kommandantskapet i Boden anställda polispersonalens arfvoden afser lönebelopp, hvilka icke äro upptagna å fastställd stat. Då det torde vara af vikt, att fullt kompetenta personer kunna vinnas för ifrågavarande befattningar, har Riksdagen icke velat framställa någon erinran emot hvad Eders Kungl. Maj:t i nämnda afseende föreslagit. På grund häraf och då Riksdagen ansett sig böra biträda äfven öfriga under förevarande punkt gjorda framställningar, har Riksdagen beslutat höja anslaget till *arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel*, nu 920,000 kronor, med 80,000 kronor till 1,000,000 kronor.

Arméns mathållning.

16:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen beslutat öka anslaget till *arméns mathållning*, nu 7,224,084 kronor, med 135,321 kronor till 7,359,405 kronor.

Furagering af arméns hästar.

17:o) Med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 17 af denna hufvudtitel föreslagit har Riksdagen höjt anslaget till *furagering af arméns hästar*, nu 2,910,093 kronor, med 52,102 kronor till 2,962,195 kronor.

Arméns munderingsutrustning.

18:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen höjt anslaget till *arméns munderingsutrustning*, nu 4,298,983 kronor, med 79,441 kronor till 4,378,424 kronor.

Arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof.

19:o) Med anledning af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen minskat anslaget till arméns diverse intendentur- och sjukvårdsbehof, nu 995,568 kronor, med 234,839 kronor till 760,729 kronor samt i riksstaten uppfört detsamma under titel: »*arméns diverse intendenturbehof*».

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten.

20:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen ökat anslaget till *arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten*, nu 1,547,039 kronor, med 23,769 kronor till 1,570,808 kronor.

Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.

21:o) Uti punkt 21 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att i riksstaten uppföra ett nytt reservationsanslag,

benämndt »arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.» å 362,250 kronor.

På grund af hvad i ärendet blifvit anfördt har Riksdagen beslutat i riksstaten uppföra ett nytt reservationsanslag, benämndt »arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m.» å 362,250 kronor.

Ersättning för rustning och rotering.

22:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen minskat anslaget till *ersättning för rustning och rotering*, nu 1,000,000 kronor, med 50,000 kronor till 950,000 kronor.

Öfriga ordinarie anslag.

23:o) Beträffande öfriga i nu gällande riksstat under fjärde hufvudtiteln upptagna ordinarie anslag får Riksdagen anmäla, att Riksdagen beslutat, att samtliga de ordinarie anslag under fjärde hufvudtiteln, hvilka icke här ofvan blifvit omförmälda, må i riksstaten för år 1910 upptagas till oförändrade belopp; dock att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet för jämnande af hufvudtitelns slutsumma minskats med 36 kronor till 13,005 kronor.

Extra anslag.

Artilleribehof.

Nya eldhandvapen.

24:o) Med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 23 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen för *fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen för armén* af det utaf 1903 års Riksdag beviljade beloppet, 3,570,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisat ytterligare 800,000 kronor.

Mobiliseringsammunition för eldhandvapen.

25:o) Med anledning af hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 24 af denna hufvudtitel föreslagit, har Riksdagen för *fortsatt anskaffning af mobiliseringsammunition för eldhandvapen samt uppförande af behöfliga förrådslokaler* därfor beviljat 3,000,000 kronor och däraf på extra stat för år 1910 anvisat 1,000,000 kronor.

Ny fältartillerimateriel.

26:o) Uti punkt 25 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för anskaffning af ny fältartillerimateriel bevilja 3,000,000 kronor och däraf för år 1910 å extra stat anvisa 800,000 kronor.

Riksdagen har för *anskaffning af ny fältartillerimateriel* beviljat 3,000,000 kronor och däraf för år 1910 å extra stat anvisat 800,000 kronor.

Artilleri- och fortifikationsbehof.

Bodens fästning.

27:o) Med anledning af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen utaf det *till fullbordande af befästningsarbetena vid Boden* beviljade beloppet, 7,134,500 kronor, å extra stat för år 1910 anvisat 1,400,000 kronor.

Fortifikationsbehof.

Nya byggnader för armén.

28:o) Uti punkt 27 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen dels att utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa ytterligare 2,000,000 kronor, dels att utöfver förut beviljade men ej anvisade 852,000 kronor till uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband bevilja ytterligare 59,000 kronor

samt af den sammanlagda summan häraf, 911,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa 545,000 kronor, dels att för uppförande af lokaler för krigshögskolan m. m. likaledes å extra stat för år 1910 anvisa 300,000 kronor.

I en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 216) af den 16 april 1909 har Eders Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag föreslagit Riksdagen

att dels medgifva, att å kvarteret Kandidaten af Hedvig Eleonora församling i Stockholm må uppföras en byggnad, innehållande lokaler för krigshögskolan, krigshofrätten och krigsvetenskapsakademien samt för chefernas för fjärde och femte arméfördelningarna, inspektörens för militärläroverken, inspektörens för kavalleriet, remonteringsstyrelsens, stuteriöfverstyrelsens, öfverstyrelsens för Sveriges frivilliga skytteföreningar och befälhafvarnas för Stockholms stads- och landtrullföringsområden expeditioner,

dels ock för detta ändamål bevilja 690,000 kronor och däraf, i enlighet med den i årets statsverksproposition angående fjärde hufvudtiteln under punkt 27 gjorda framställning, å extra stat för år 1910 anvisa 300,000 kronor.

Uti skrifvelse den 1 juni 1908 (n:o 4) anförde Riksdagen i fråga om anvisande af medel för nya kasernetablissemang för femton infanteriregementen följande:

»Att vid byggandet af kasernetablissemang för de femton infanteriregementen, hvilka ännu icke erhållit dylika, de erfarenheter, som vunnits vid de hittills uppförda kasernerna, så vidt möjligt böra komma till beaktande, är uppenbart. Eders Kungl. Maj:t har också i anledning af framställningar från arméns kasernbyggnadsnämnd och andra myndigheter m. fl. vid uppförandet af de återstående etablissemangen ifrågasatt åtskilliga afvikelser från nuvarande kaserntyper.

Enligt de af kasernbyggnadsnämnden uppgjorda beräkningarna skulle till följd af dessa afvikelser samt ökade arbets- och materialpriser ifrågavarande femton etablissemang komma att draga en kostnad af sammanlagt 33,165,000 kronor, hvadan, då Riksdagen för ändamålet beviljat ett anslag å 21,744,000 kronor, ytterligare skulle erfordras ett anslag å 11,421,000 kronor. I här ifrågavarande proposition begäres dock endast anvisande af 850,000 kronor af det redan beviljade anslaget.

Riksdagen har visserligen icke kunnat i detalj granska de uppgjorda ritningarna och kostnadsförslagen, men har i alla händelser med hänsyn särskildt till den i utsikt ställda synnerligen stora kostnadsökningen,

hvilken Riksdagen icke kan utan vidare godkänna, ansett sig böra framställa vissa eriuringar mot de i statsrådsprotokollet gjorda uttalandena.

I den af departementschefen uttalade åsikten att de nya kasernetablissemangen böra blifva ändamålsenliga samt anordnade och uppförda på ett fullt tillfredsställande sätt, så att i framtiden kostnaderna för underhålls- och nybyggnadsarbeten komma att i möjligaste mån begränsas — en åsikt, som uttalades redan af 1901 års granskningsnämnd — instämmer Riksdagen till fullo, men däremot kan Riksdagen icke obetingadt gilla den af kasernbyggnadsnämnden uttalade meningen, att »det här ej gällde att bygga på det sätt, som för närvarande vore ekonomiskt fördelaktigast, utan att man borde göra sina beräkningar för längre tid framåt». Riksdagen vill häremot särskildt framhålla, att äfven själfva byggnadskostnaderna böra i möjligaste mån begränsas, dock att behörig hänsyn tages till de framtida underhållskostnaderna, på samma gång som jämväl, såsom departementschefen yttrat, möjligheten till utvidgning för tillgodoseende af kommande kraf på ökad utrymme ej lämnas ur sikte.

De ifrågasatta förändrade anordningarna vid de nya kasernetablissemangen synas i vissa delar vara väl grundade, men har Riksdagen hyst betänkligheter mot hvad i andra afseenden föreslagits.

Bland annat förefaller det, som om fordringarna på bekvämlighet i många fall ställts alltför höga, såsom t. ex. då kasernbyggnadsnämnden förordar att så långt som möjligt införa användningen af vattenklosetter, med eller utan septisk tank — något som väl knappast torde betingas enbart af de sanitära krafven.

I fråga om kasernbyggnadernas uppförande yttrar departementschefen, att det icke torde vara lämpligt att fastslå några bestämda föreskrifter, då den myndighet, arméns kasernbyggnadsnämnd, som hade ifrågasavarande arbete åt sig anförtrodt, borde lämna garantier för att anläggningen och utförandet af arbetet komme att handhafvas på ändamålsenligt och fullt sakkunnigt sätt. Nämndens verksamhet regleras af den af Eders Kungl. Maj:t för densamma den 14 juli 1907 fastställda instruktion, hvilken upprättats i öfverensstämmelse med de af särskilda sakkunniga uppgjorda och af nästlidet års Riksdag gillade förslag.

Då Riksdagen nu går att uttala sin mening rörande de olika förslag, som i statsrådsprotokollet beröras, vill Riksdagen redan från början anmärka, att Riksdagen i allmänhet kommer att ansluta sig till hvad de särskildt tillkallade sakkunnige i sitt utlåtande af den 13 sistlidne februari anført.

Hvad först beträffar frågan om behovet af en *kaserngård* instämmer Riksdagen i den af de sakkunnige uttalade åsikten att en lämplig kaserngård i allmänhet bör eftersträfvast, ehuru det i enstaka fall af ekonomiska skäl kan blifva nödvändigt att afstå från en sådan. Anmärkas bör dock, att något behof att lägga alla de kring kaserngården grupperade byggnaderna i samma horisontalplan icke bör förefinnas.

I fråga om planläggningen yttrade redan 1901 års granskningsnämnd: »I detta hänseende torde bland annat böra beaktas, att vid bestämmandet af själfva byggnadsplanen inom det blifvande etablissementets område noggrann hänsyn tages till markens beskaffenhet, samt att i öfrigt byggnaderna så förläggas, att man undviker dyrbara grundläggnings- och terrasseringsarbeten».

Vidkommande *manskapskasernerna* anser Riksdagen i likhet med de sakkunnige, att hvarje kasern i allmänhet bör uppföras för en bataljon, och att endast särskilda förhållanden på byggnadsplatsen eller andra tungt vägande skäl böra kunna föranleda till afvikelse från denna princip. Då fyravåningskaserner måste anses vara billigast i uppförande och de tre trapporna icke torde kunna påvisas medföra någon afsevärd olägenhet för ungt folk i värnpliktsåldern, synes denna typ i allmänhet böra bibehållas. Därest lokala eller andra förhållanden nödvändiggöra en annan byggnadstyp, synes en sådan kunna utarbetas, rymmande en bataljon i likhet med den af 1901 års granskningsnämnd alternativt förordade trevåningskasernen. Departementschefen har beträffande den sistnämnda anfört, att den visserligen tillfredsställde stora fordringar, men visade sig enligt gjorda beräkningar ganska dyr att utföra. Emellertid torde det ingalunda vara omöjligt att åstadkomma en ny, billigare typ till sådan kasern. Under alla förhållanden synas tre stycken trevåningskaserner, rymmande hvardera fyra kompanier, böra kunna uppföras för mindre kostnad än de af kasernbyggnadsnämnden föreslagna fyra trevåningskasernerna med plats för tre kompanier i hvarje. Genom sistnämnda anordning nödvändiggöres härjämte en splittring af bataljonsförbanden, något som af flera skäl icke synes lämpligt.

Om det i en framtid skulle blifva fråga om en ökning af batajonernas antal vid ett regemente till fyra, förefaller det i alla afseenden enklare att uppföra en ny kasern för en bataljon än att, såsom synes vara afsedt, påbygga en våning å fyra kaserner i hvilket fall man härjämte skulle blifva nödsakad att återgå till den klandrade fyravåningskasernstypen.

Hvad angår frågan om *antalet manskapslogement* för kompani hafva de sakkunniga ansett det vara tillräckligt att, därest manskapets upp-

delning under tiden mellan repetitionsöfningarna fortfarande komme att ske efter de olika skolorna, såsom hittills ägt rum, för hvarje kompani afse endast fem logement.

Då det emellertid lärers afses att för framtiden äfven mellan repetitionsöfningarna ordna förläggningen kompanivis, har Riksdagen ansett logementernas antal böra ökas till sex för kompani.

Förslaget om inrättandet af *torkrum* och *större tvättrum* har Riksdagen funnit välbetänkt.

Beträffande *underofficerarnas inkvartering* är uppenbart, att, då lägenheterna för fanjunkarna numera beräknas till tre rum och kök och för sergeanterna af 1:a klass till två rum och kök i stället för förut två respektive ett rum och kök, man icke för samma kostnad och på samma sätt som förut kan bereda inkvartering åt samtliga underofficerare.

Man har då, såvida man fortfarande vill bereda samtliga underofficerare inkvartering in natura, att välja mellan att antingen utöka bataljonskasernernas flyglar, så att erforderligt antal bostäder där kunna inredas, eller att, såsom departementschefen förordar och äfven de sakkunnige anse fördelaktigt, oaktadt denna anordning på grund af kostnaden ej af dem tillstyrkes, bereda endast fanjunkarna och de ogifta sergeanterna (sergeanterna af 2:a klass), hvilkas närvaro i kasernen med hänsyn till disciplinen måste anses oeftergiflig, bostäder i manskapskasernerna och förlägga de öfriga underofficerarna i särskilda byggnader.

Det senare sättet synes ur flera synpunkter fördelaktigt, men kommer utan tvifvel, såsom framhållits, att medföra högre kostnader, än om underofficersbostäderna förläggas i med manskapskasernerna sammanbyggda flyglar. Om emellertid en billigare typ än den för Riksdagen framlagda kan utarbetas, har Riksdagen icke velat motsätta sig uppförandet af särskilda bostäder för de underofficerare, som icke enligt hvad här ofvan framhållits under alla förhållanden böra hafva sina bostäder i kasernerna.

Med hänsyn till kostnaderna skulle det möjligen kunna ifrågasättas, huruvida det icke skulle låta sig göra att åtminstone på vissa platser bereda bostäder inom kasernetablissemanget för endast en del af underofficerarna och tilldela de öfriga kontant inkvarteringsersättning. Här om vill Riksdagen dock icke göra något bestämdt uttalande, då detta synes vara en fråga, som i första hand bör öfverlämnas till de militära myndigheternas bepröfvande.

Då 1901 års granskningsnämnd föreslog *arrestlokalernas* förläggning till jordvåningen i kanslihuset, var det till stor del på grund där af, att utrymmet i jordvåningen ej ansågs tillräckligt utnyttjad och att be-

sparing beräknas uppstå genom att på detta sätt använda jordväningen. Af hygieniska skäl har emellertid en sådan anordning icke i något fall ansetts böra ske vid de hittills uppförda etablissemangen, utan hafva arrestlokalerna i stället blifvit förlagda till kanslihusets bottenvåning. Då på grund häraf den afsedda besparingen endast delvis vunnits och vissa olägenheter måste anses förenade med arresternas belägenhet i kanslihuset, har Riksdagen icke velat motsätta sig, att särskilda arrestbyggnader uppföras, förutsatt dock att kostnaderna till följd häraf icke afsevärdt ökas och att byggnaderna så placeras, att utsträckning af vakttjänsten ej nödvändiggöres.

Hvad departementschefen i öfriga delar anfört rörande de af kasernbyggnadsnämnden uppgjorda olika förslagen till kasernetablissemang för ett infanteriregemente har icke gifvit Riksdagen anledning till särskildt yttrande, utan får Riksdagen i dessa afseenden hänvisa till de sakkunnigas omförmälda utlåtande.

Riksdagen vill ytterligare endast framhålla önskvärldheten däraf, att icke alltför skilda byggnadstyper komma till utförande, i synnerhet som de hittills i allmänhet enligt en gemensam typ uppförda etablissemangen icke gifvit anledning till anmärkning annat än beträffande mindre detaljer.

Hvad beträffar den af departementschefen med hänsyn till de af honom förordade förändrade anordningarna och det ökade antalet lokaler approximativt angifna kostnadsökningen för ifrågavarande femton kasernetablissemang har Riksdagen, som icke vill bestrida, att någon ökning af kostnaderna är nödvändig, dock velat uttala, att det angifna beloppet, 11,421,000 kronor, synes alltför rundligt tilltaget. Såsom ett stöd för denna åsikt får Riksdagen anföra, att, såsom framgår af de sakkunniges utlåtande, kasernbyggnadsnämnden beräknat vissa kostnader för ett kasernetablissemang i Uppsala till ett afsevärdt högre belopp än det, hvartill samma kostnader uppgått vid de under år 1907 kontraherade norrländska etablissemangen. Riksdagen hyser den bestämda åsikten, att genom en sakkunnig arbetsledning och förståndiga anordningar kostnadsökningen kan afsevärdt inskränkas, och vill Riksdagen särskildt framhålla, att kasernbyggnadsarbetena böra vara fullbordade inom den beräknade tiden, så att åtminstone icke ytterligare administrationskostnader må uppkomma.»

Riksdagen, som är förvissad om att hvad Riksdagen sålunda uttalat kommer att vinna tillbörligt beaktande, hyser den förhoppningen, att kasernbyggnadsarbetena, hvilkas påbörjande beklagligen fördröjts långt utöfver den därför ursprungligen beräknade tiden, komma att

bedrifvas med all den kraft, som erfordras för att några större olägenheter af nämnda dröjsmål icke må uppkomma.

Af departementschefens framställning i ärendet framgår, att de hittills för ifrågavarande ändamål anvisade medlen äro tillräckliga för bestridande af de utgifter, som kunna erfordras till 1910 års utgång, samt att afsikten med det nu äskade anslaget endast är att genom medels afsättande fördela återstående utgifterna på skilda statsregleringar. Vid sådant förhållande och då detta anslag icke är erforderligt för år 1910, anser Riksdagen, att anslaget för nämnda år lämpligen bör kunna begränsas till 1,000,000 kronor, utan att därigenom dröjsmål med byggnadsarbetet på något sätt föranledes.

Mot hvad Eders Kungl. Maj:t föreslagit beträffande anslaget till uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband har Riksdagen icke haft något att erinra.

På grund af hvad sålunda anförts, har Riksdagen beslutat,

dels att utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasern-etablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för 1910 anvisa ytterligare 1,000,000 kronor;

dels att utöfver förut beviljade men ej anvisade 852,000 kronor till uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband bevilja ytterligare 59,000 kronor samt af den sammanlagda summan häraf, 911,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa 545,000 kronor.

Däremot har Riksdagen afslagit Eders Kungl. Maj:ts framställning om uppförande å kvarteret Kandidaten af Hedvig Eleonora församling i Stockholm af en byggnad, innehållande lokaler för krigshögskolan, krigshofrätten och krigsvetenskapsakademien samt för chefernas för fjärde och femte arméfördelningarna, inspektörens för militärläroverken, inspektörens för kavalleriet, remonteringsstyrelsens, stuteriöfverstyrelsens, öfverstyrelsens för Sveriges frivilliga skytteföreningar och befälhafvarnas för Stockholms stads- och landtrullföringsområden expeditioner, samt om beviljande af därför erforderliga medel.

Vattenledning i Boden.

29:o) Eders Kungl. Maj:t har uti punkt 28 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för anläggning af en vattenledning i Boden å extra stat för år 1910 anvisa 370,000 kronor.

På grund af hvad till stöd för framställningen blifvit anfördt i statsrådsprotokollet har Riksdagen för anläggning af en vattenledning i Boden å extra stat för år 1910 anvisat 370,000 kronor.

Intendenturbehof.

Ordnande af landstormsförråd.

30:o) Med tillstyrkande af bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har Riksdagen *till ordnande af landstormsförråd å extra stat för år 1910 anvisat 150,000 kronor.*

Nya uniformer för armén.

31:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 30 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att af det för anskaffning af nya uniformer för armén beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa en sjättedel eller 1,000,000 kronor.

De förändringar i afseende å den nya uniformen, som på sista tiden blifvit vidtagna, hafva åsyftat att göra den enklare, mera fältmässig och billigare. Såsom departementschefen också antydt, torde man därför kunna vara förvissad om, att de mindre ändringar uti modellen, som efter anställda försök ytterligare vidtagas, allenast komma att afse höjandet af uniformens ändamålsenlighet utan att därigenom anskaffnings- och underhållskostnaderna ökas. Riksdagen, som i likhet med departementschefen anser det vara af vikt, att anskaffningen af uniformer får oafbrutet efter den utstakade planen fortgå, har alltså beslutat att af det *för anskaffning af nya uniformer för armén* beviljade anslag, 6,000,000 kronor, å extra stat för år 1910 anvisa en sjättedel eller 1,000,000 kronor.

Diverse anslag.

Det frivilliga skytteväsendets befrämjande.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 31 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till det frivilliga skytteväsendets befrämjande

såsom extra anslag för år 1910 bevilja 880,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1910 besparas.

Med hänsyn till den frivilliga skytterörelsens betydelse har Riksdagen icke velat motsätta sig en ökning af ifrågavarande anslag äfven för nästkommande år, men anser, att ökningen skäligen bör kunna bestämmas till samma belopp, 50,000 kronor, hvarmed anslaget under de senare åren i allmänhet blifvit förhöjdt, så att anslaget höjes från 800,000 kronor till 850,000 kronor. Den afsedda riksskyttetäflingen, som beräknats draga en kostnad af 30,000 kronor, därest den kommer att äga rum, bör enligt Riksdagens uppfattning, i likhet med hvad år 1906 var fallet, bestridas af det vanliga årsanslaget, och någon särskild förhöjning af anslaget torde icke för detta ändamål böra göras. Fördelningen af anslaget torde böra öfverlämnas till Eders Kungl. Maj:t. Riksdagen anser sig emellertid i afseende å den i statsrådsprotokollet intagna tablån öfver den tillämnade användningen af anslaget under år 1910 böra uttala, att ammunitionsbidraget, som hittills utgått med tre kronor 25 öre för hvarje skytt, icke synes, såsom arméförvaltningens civila departement föreslagit och af departementschefen lämnats utan anmärkning, behöfva höjas till tre kronor 50 öre för hvarje skytt, en åtgärd, som skulle föranleda en ökning af utgiftsberäkningen med 24,750 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts, har Riksdagen beslutat att *till det frivilliga skytteväsendets befrämjande* såsom extra anslag för år 1910 bevilja 850,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att under följande år använda hvad af anslaget kan under år 1910 besparas.

Befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig.

33:o) Med bifall till hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 32 af denna hufvudtitel föreslagit har Riksdagen till *befrämjande af det frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* å extra stat för år 1910 anvisat 10,000 kronor.

Tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förrådsförvaltarna vid fortifikationen.

34:o) Med anledning af hvad Eders Kungl. Maj:t under punkt 33 af denna hufvudtitel föreslagit har Riksdagen *för beredande af till-*

fällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förrådsförvaltarna vid fortifikationen å extra stat för år 1910 beviljat ett anslag af 12,450 kronor.

Extra lönetillägg för en del tjänstemän och betjänte.

35:o) Uti punkt 34 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 12 januari 1909 angifna grunder, af extra lönetillägg för innevarande år åt en del af den personal, som åtnjuter aflöning från fjärde hufvudtitelns medel, å extra stat för år 1910 såsom förslagsanslag anvisa ett belopp af 8,110 kronor.

På sätt Riksdagen i särskild skrifvelse anmäler, har Riksdagen för ifrågavarande ändamål å extra stat för år 1910 anvisat såsom förslagsanslag ett belopp af 6,000 kronor, att utbetalas under iakttagande att för beräknande af extra lönetillägg skola gälla de i nämnda skrifvelse angifna grunder.

Aflöningstillägg för personal, tillhörande Bodens trupper.

36:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 35 af denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för beredande af aflöningstillägg under år 1909 för personal, tillhörande Bodens trupper, å extra stat för år 1910 anvisa såsom förslagsanslag ett belopp af 80,000 kronor.

Riksdagen får härmed anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke vunnit Riksdagens bifall.

Dagaflöningstillägg åt indelt manskap.

37:o) Under punkt 36 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte för utbetalande af tillägg till dagaflöning åt indelt manskap med 2 kronor till korporal, vicekorporal och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar å extra stat för år 1910 anvisa såsom förslagsanslag ett, jämväl för afrundande af hufvudtitelns slutsumma, till 241,419 kronor jämkadt belopp.

Riksdagen som under punkt 23 här ofvan för jämnande af hufvudtiteln slutsumma vidtagit jämkning i där angifvet anslagsbelopp, har med anledning af Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och under iakttagande af regeln om anslags utförande i jämt krontal, för utbetalande af *tillägg till dagaflöning åt indelt manskap* med 2 kronor till korpral, vicekorpral och menig beställningsman samt 2 kronor 10 öre till annan menig för tjänstgöring i egenskap af underbefäl, instruktör eller beställningsman vid skolor och öfningar utom vanliga repetitionsöfningar å extra stat för år 1910 anvisat såsom förslagsanslag 241,410 kronor.

Täckande af brist i anslaget till arméförvaltningen.

38:o) På grund af Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, har Riksdagen för *täckande af brist i 1906 och 1907 års anslag till arméförvaltningen* å extra stat för år 1910 anvisat ett belopp af i jämnadt krontal 12,692 kronor.

Ersättning för förskott.

39:o) Under punkt 38 af denna hufvudtitel har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att till täckande af vissa utaf arméförvaltningen och statskontoret utgifna förskott på extra stat för år 1910 anvisa, i jämnadt tal, ett belopp af 50,621 kronor.

Riksdagen har *till täckande af ifrågavarande förskott* på extra stat för år 1910 anvisat, i jämnadt tal, ett belopp af 50,621 kronor.

Personligt lönetillägg.

40:o) Uti en inom Riksdagen väckt motion har föreslagits, att Riksdagen måtte på extra stat under fjärde hufvudtiteln bevilja ett årligt extra arfvode åt musikdirektören vid kungl. Hälsinge regemente Carl Anders Clementz å 1,300 kronor att från den 1 januari 1910 utgå, så länge Clementz fullgör den musikfanjunkaretjänsten åliggande tjänstgöring och till dess han till musikfanjunkare befordrats eller tilläfventyrs på annat sätt vunnit motsvarande löneförmåner.

Då Clementz öfvergått till anställning på stat och således högre

löneförmåner än de i staten upptagna icke kunna honom tillerkännas, kan visserligen icke någon rättsgrund åberopas till stöd för det ifrågasatta extra arfvodet. Riksdagen finner dock, med hänsyn till de omständigheter, som i detta fall föreligga, billighetsskäl tala för någon godtgörelse för förlusten af det i motionen omnämnda arfvodet; och synes denna godtgörelse böra utgå i form af årligt lönetillägg under den tid, som ännu återstår, intill dess Clementz kan varda befördrad till musikfanjunkare. Lönetillägget anser Riksdagen böra motsvara dels skillnaden emellan en musiksergeants af första klassen och en musikfanjunkares fasta lön samt dels skillnaden emellan nämnda befattningshafvares dagaflöningar. Dagaflöningarnas belopp kan visserligen ej exakt beräknas, enär dessa äro beroende på tjänstgöring, men torde böra upptagas till det högsta möjliga belopp, hvartill de kunna uppgå, sålunda för tjänstgöring under 365 dagar. Skillnaden emellan lönebeloppen utgör 300 kronor och skillnaden emellan dagaflöningarna enligt nyss angifna beräkning 182 kronor 50 öre; och skulle sålunda lönetillägget böra utgöra 482 kronor 50 öre, därest icke något afdrag föranledes af att dagaflöning för viss tid möjligen icke kommer att utgå. Sistnämnda belopp torde vid anslags beviljande böra i jämnadt tal utföras med 483 kronor.

Då emellertid innevarande års Riksdags åtgöranden beträffande den extra staten icke sträcka sig längre än till bestämmande af anslagen å densamma för år 1910, har Riksdagen med anledning af ifrågavarande motion på extra stat för år 1910 beviljat ett anslag af 483 kronor att användas för beredande enligt ofvanstående beräkning af personligt lönetillägg åt musikediktören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz under år 1910, så länge han bestrider musiksergeantsbeställning vid regementet.

Stockholm den 22 maj 1909.

Med undersåtlig vördnad.

*Bil. Litt. A.***Ordinarie anslagen under riksstatens Fjärde hufvudtitel.**

	Anvisning i kontant.	
	Kronor.	ö.
Landtförvarsdepartementet.		
Afföning och expenser samt inkvarterings- och reskostnad.		
Departementschefen	17,000	—
Departementet	61,450	—
Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. för departementet, <i>förslagsanslag</i>	13,005	—
Arméförvaltningen	275,800	—
Generalitetsstaten	156,035	—
Generalstabens fast anställda personal	321,315	—
Generalstabens öfningar, expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	78,175	—
Artilleristaben	16,200	—
Kommendantstaten	30,328	—
Afföning och rekrytering m. m.	17,921,168	—
Hyra, expenser m. m. vid truppförbanden, <i>reservationsanslag</i>	125,800	—
Intendenturkåren.....	673,492	—
Ökad afföning för de till tjänstaldern äldste bataljonsläkarna och bataljons- veterinärerna, <i>förslagsanslag</i>	82,909	—
Stipendier för fältläkarkåren och veterinärstaten	42,600	—
Inkvarteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>	1,088,307	—
Trpt	20,903,584	—

	Anvisning i kontant.	
	Kronor.	ö.
Trpt	20,903,584	—
Inkvarteringsordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	21,450	—
Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	81,400	—
Arméns personal öfver stat, <i>förslagsanslag</i>	120,000	—
Landstormen, <i>reservationsanslag</i>	182,425	—
Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, <i>förslagsanslag</i> , högst	16,774	—
Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	195,000	—
Resestipendier åt artilleri- och ingenjörofficerare, <i>reservationsanslag</i>	7,000	—
Resestipendier åt officerare och intendenturtjänstemän, <i>reservationsanslag</i>	15,000	—
Resestipendier åt militärläkare, <i>reservationsanslag</i>	2,000	—
Remontering och hästlega m. m.		
Remontering m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,132,479	—
Lega af hästar för kavalleriets, artilleriets, ingenjörtruppernas och trängens exercis	644,856	—
Skolor för officerare, underbefäl och militärläkare.		
Krigshögskolor, <i>reservationsanslag</i>	91,555	—
Ridskolan, <i>reservationsanslag</i>	42,000	—
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reservationsanslag</i>	60,000	—
Artilleriskjutskolor, <i>reservationsanslag</i>	27,000	—
Krigsskolan, <i>reservationsanslag</i>	130,165	—
Volontärskolor, <i>förslagsanslag</i>	130,000	—
Militärläkarens undervisning, <i>reservationsanslag</i>	6,350	—
Trpt	23,809,038	—

	Anvisning i kontant.	
	Kronor.	ö.
Trpt	23,809,038	—
Naturaunderhåll, sjukvård, öfningar och materiel.		
Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, <i>reservationsanslag</i>	88,200	—
Arméns fält- och fälttjänstöfningar, <i>reservationsanslag</i>	500,000	—
De värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., <i>förslagsanslag</i>	2,587,145	—
Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel, <i>reservationsanslag</i>	2,708,850	—
Arméns byggnader, mötesfält och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, <i>reservationsanslag</i>	1,000,000	—
Arméns mathållning, <i>förslagsanslag</i>	7,359,405	—
Furagering af arméns hästar, <i>förslagsanslag</i>	2,962,195	—
Arméns munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	4,378,424	—
Arméns diverse intendenturbehof, <i>reservationsanslag</i>	760,729	—
Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten, <i>reservationsanslag</i>	1,570,808	—
Arméns sjuk- och veterinärvård samt hofbeslag m. m., <i>reservationsanslag</i>	362,250	—
Diverse anslag.		
Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	950,000	—
Extra utgifter	80,000	—
Summa	49,117,044	—

Bil. Litt. B.**Extra ordinarie anslagen under riksstatsens Fjärde hufvudtitel.**

	Kronor.	ö.
Landtförsvarsdepartementet.		
Artilleribehof.		
För fortsatt anskaffning af nya eldhandvapen	800,000: —	
» fortsatt anskaffning af mobiliseringsammuniton för eldhandvapen	1,000,000: —	
» anskaffning af ny fältartillerimateriel	800,000: —	
	2,600,000	—
Artilleri- och fortifikationsbehof.		
Till fullbordande af befästringarbetena vid Boden	1,400,000	—
Fortifikationsbehof.		
Till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen	1,000,000: —	
» uppförande af mässbyggnader för underofficerare och manskap vid vissa truppförband	545,000: —	
» anläggning af en vattenledning i Boden	370,000: —	
	1,915,000	—
Intendenturbehof.		
Till anordnande af landstormsförråd	150,000: —	
För anskaffning af nya uniformer för armén	1,000,000: —	
	1,150,000	—
Diverse anslag.		
Till det frivilliga skytteväsendets befrämjande	850,000: —	
» det frivilliga sjukvårdsväsendets befrämjande	10,000: —	
» beredande af tillfällig löneförbättring åt fortifikationskassören och redogöraren samt fortifikationskassörerna och förrådsförvaltarna vid fortifikationen	12,450: —	
» extra lönetillägg för en del tjänstemän och betjante, <i>förslagsanslag</i>	6,000: —	
» dagaflöning åt indelt manskap, <i>förslagsanslag</i>	241,410: —	
» täckande af brist i 1906 och 1907 års anslag till arméförvaltningen	12,692: —	
» täckande af vissa utaf arméförvaltningen och statskontoret utgifna förskott	50,621: —	
» beredande af personligt lönetillägg åt musikdirektören vid Hälsinge regemente Carl Anders Clementz	483: —	
	1,183,656	—
Summa	8,248,656	—